

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

 О. Б. Жильцов
« 07 » 09 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»
Освітній рівень – другий (магістерський)

Інститут мистецтв

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний номер: 1456/17
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма: 1456/17
(підпис) (прізвище, ініціали)
« 20 » р.

Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи

А.О. Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Музичний інструмент (фортепіано)» для студентів галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 025 «Музичне мистецтво» другого (магістерського) освітнього рівня.

Розробники:

Куришев Євген Володимирович, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка;

Ляшенко Ольга Дмитрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв

Протокол від «07» вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри інструментально-виконавської майстерності

(підпис)

О. С. Плохотнюк

© Куришев Є.В., Ляшенко О. Д., 2017
© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
I. Структура програми навчальної дисципліни	6
Опис предмету навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни	7
III. Програма навчальної дисципліни	8
IV. Навчально-методична карта дисципліни	10
V. Завдання для самостійної роботи	11
VI. Система поточного та підсумкового контролю	12
VII. Методи навчання	14
VIII. Методичне забезпечення курсу	14
IX. Екзаменаційні вимоги	14
X. Рекомендована література (<i>основна, додаткова</i>)	15
Орієнтовний репертуар	17
Нотний матеріал	19

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Однією з профільюючих дисциплін для студентів II курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» є навчальний курс «Музичний інструмент». Концепція цієї програми спирається на свідоме поєднання основних постулатів історії та теорії загальної та музичної педагогіки; доцільність практичного використання шедеврів світового музичного мистецтва різних епох, творів видатних композиторів-класиків та сучасних авторів; на яскраві зразки української фортепіанної музики; використання традицій фортепіанної школи та новітніх індивідуально-особистісних педагогічних технологій, манер виконавської техніки.

Робоча програма «Музичний інструмент» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою інструментально-виконавської майстерності на основі освітньо-професійної програми підготовки студентів другого (магістерського) освітнього рівня відповідно до навчального плану галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 025 «Музичне мистецтво».

Мета навчального курсу – забезпечити достатній рівень володіння музичним інструментом у навчальній і музично-педагогічній діяльності.

Завдання курсу полягають в тому, щоб сформувати у студентів *уміння*:

- відбирати високохудожні зразки фортепіанної літератури для вивчення;
- обґрунтовувати музично-естетичну та виховну цінність обраного музичного репертуару;
- художньо переконливо та адекватно відтворювати образно-емоційний зміст виконуваних творів, добирати доцільні засоби музичної виразності, спираючись на власний музично-слуховий контроль;
- використовувати та вдосконалювати навички ансамблевої гри;
- самостійно опрацьовувати фортепіанні твори (читати нотний текст з листа, ескізно охоплювати музичні твори та практично відтворювати їх на фортепіано).

Прогресивний розвиток виконавської майстерності студента забезпечується завдяки дотриманню *принципів* загальної та музичної педагогіки:

- свідомого самовдосконалення;
- індивідуального підходу;
- наступності навчання;
- поступового ускладнення навчального матеріалу;
- використання засобів наочності;
- опори на музично-слуховий контроль;
- розширення досвіду виконавської просвітницької діяльності.

Структура навчального курсу містить чотири компоненти:

- а) теоретичний, який реалізується в ході індивідуальних занять з кожним студентом залежно від його здібностей та до вузівської музичної підготовки;
- б) методичний, що відповідає специфіці навчання гри на фортепіано;
- в) практичний, який здійснюється в ході індивідуальних аудиторних занять, процесі вивчення музичних творів і їх художнього виконання;
- г) самостійна робота студентів, яка реалізується в конкретних завданнях для самостійного опанування в поза аудиторних індивідуальних заняттях.

Вивчення дисципліни «Музичний інструмент» сприяє формуванню у студентів таких фахових та загальних *компетентностей*:

- *інструментально-педагогічна* (здатність застосовувати інструментально-виконавські уміння у навчальній та концертно-виконавській діяльності; знання фортепіанного репертуару та володіння різними виконавськими вміннями і навичками у роботі над творами різної форми, жанру, стилю; здатність до ансамблевої гри);
- *художньо-естетична* (сформованість системи художньо-естетичних, мистецтвознавчих та культурологічних знань; здатність аналізувати, оцінювати й інтерпретувати культурні явища різних епох, мистецькі твори різних стилів, жанрів і форм, уміння висловлювати й аргументувати власні оцінні судження і позиції);
- *інформаційна* (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел, необхідної для осмислення і відтворення художніх інтерпретацій фортепіанних творів);
- *самоосвітня* (здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у виконавській діяльності; прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху).

Процес інструментального навчання студентів проходить у формі індивідуальних занять, яка базується на принципі інтегративного засвоєння знань та формування відповідних умінь, що сприяє послідовному, розгорнутому у часі процесу професійного становлення студента як піаніста, розвитку його музичних, виконавських та просвітницьких здібностей в їх взаємодії. Індивідуальний навчальний план-програма студента з фортепіано на кожний семестр має бути спланований таким чином, щоб забезпечувати безперервний навчальний процес, опанування основних музичних форм та жанрів творів, до складу яких за академічними вимогами входять технічні п'єси, твори великої форми, поліфонія, різнохарактерні малі та концертні форми.

На вивчення дисципліни «Музичний інструмент» навчальним планом відведено 270 годин, із них на II курс – 120 годин.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Музичний інструмент»

Курс	Галузь знань, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідних ECTS 4	Шифр та назва галузі знань: 02 «Культура і мистецтво»	Обов'язкова
Кількість змістових модулів 2	Шифр та назва спеціальності: 025 «Музичне мистецтво»	Рік підготовки <i>II</i>
Загальна кількість годин: усього – 270 II курс – 120	Освітній рівень: другий (магістерський)	Семестри <i>III–IV</i>
Кількість годин на тиждень 2		Аудиторні заняття II курс – 60 <i>годин</i> Практичні заняття <i>II курс – 60 годин</i> Самостійна робота <i>II курс – 24 години</i> Модульний контроль <i>II курс – 6 годин</i> Семестровий контроль – 30 годин Форма підсумкового контролю: <i>IV семестр – екзамен</i>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Музичний інструмент»

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Аудиторні заняття	Практичні заняття	Семестровий контроль	Самостійна робота	Модульний та семестровий контроль
	II курс						
	Змістовий модуль 1. Саморегуляція процесу музично-виконавської діяльності						
1.1	Створення художньої концептуально-інтерпретаційної моделі фортепіанних творів.	28	18	18		10	
1.2	Виконавська реалізація власної художньої інтерпретації фортепіанних творів	28	18	18		10	
	Модульне контрольне прослуховування	4					4
	Разом	60	36	36		20	4
	Змістовий модуль 2 Концертний виступ у системі виконавської практики студента-магістранта						
2.1	Етапи підготовки студента-магістранта до концертного виступу	14	12	12		2	
2.2	Концертний виступ та його педагогічний і концептуально-виконавський аналіз	14	12	12		2	
	Модульне контрольне прослуховування	2					2
	Семестровий контроль	30			30		
	Разом	60	24	24	30	4	2
	Разом за II рік	120	60	60	30	24	6

ІІІ. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ»

Змістовий модуль І. Саморегуляція процесу музично-виконавської діяльності

Тема 1.1. Створення художньої концептуально-інтерпретаційної моделі фортепіанних творів (18 годин)

Удосконалення технічних прийомів відповідно до художнього задуму. Відпрацювання варіантів педалізації та оркестрового урізноманітнення звучання фортепіанних творів. Удосконалення змістовного та виразного виконання. Цілісне усвідомлення твору при реалізації виконавських завдань.

Основні поняття теми: технічні прийоми, оркестрова та фортепіанна музична палітра; .

Основна література: 1.1; 1.4; 1.5.

Додаткова література: 2.6; 2.13; 2.14; 2.19; 2.21.

Тема 1.2. Виконавська реалізація власної художньої інтерпретації фортепіанних творів (18 годин)

Співставлення результатів діяльності з художньою концептуально-інтерпретаційною моделлю фортепіанних творів. Усвідомлення шляхів підключення особистої творчої думки в процесі художньої інтерпретації музичних творів. Вирішення головного творчого завдання – розкриття глибинного устрою драматургії твору, його стилю та створення цілісного художнього образу музичного твору.

Основні поняття теми: концептуально-інтерпретаційна модель фортепіанних творів, процес художньої інтерпретації фортепіанного твору.

Основна література: 1.1; 1.4; 1.5.

Додаткова література: 2.1; 2.5; 2.15; 2.19; 2.21.

Змістовий модуль ІІ. Концертний виступ у системі виконавської практики

Тема 2.1. Етапи підготовки студента-магістранта до концертного виступу (12годин)

Підготовка концертної програми до виконавського втілення в умовах публічного концертного виступу. Психологічна підготовка до виступу та якості виконавського відтворення програми на репетиційному занятті. Ролеві ігри, проблемні ситуації та моделювання умов публічного виступу в класі та у

концертному залі. Коефіцієнт реалізації виконавських можливостей та його застосування у процесі підготовки до концертного виступу. Звукозапис у ході виконавської підготовки до концертної діяльності. Формування артистизму у передконцертний період (на репетиційних заняттях).

Основні поняття теми: психологічна підготовка до виступу; репетиційне заняття; коефіцієнт реалізації виконавських можливостей.

Основна література: 1.1; 1.4; 1.5.

Додаткова література: 2.5; 2.6; 2.10; 2.13; 2.21; 2.23; 2.24.

Тема 2.2. Концертний виступ та його педагогічний і концептуально-виконавський аналіз (12 годин)

Виконавська діяльність педагога-піаніста. Основні форми концертно-виконавської діяльності майбутнього викладача класу фортепіано. Поєднання концертно-виконавської та музично-просвітницької діяльності. Підготовка до виступу у лекції-концерті, музичній бесіді, концерті з педагогічними анотаціями, концерті філармонічного типу, академічному концерті. Академічний виступ (виконання 5 творів). Педагогічний та виконавський аналіз академічного концертного виступу.

Основні поняття теми: форми виконавської діяльності; академічний виступ; педагогічний та виконавський аналіз.

Основна література: 1.2; 1.3; 1.4;

Додаткова література: 2.5; 2.6; 2.2; 2.18; 2.23; 2.24.

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ»

ОР – другий (магістерський)

Усього годин на II курсі 120 год. Практичних –60 год., самостійна робота – 24 год., модульний контроль – 6 год.

Рік навчання	II курс			
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
Назва модуля	Саморегуляція процесу музично-виконавської діяльності		Концертний виступ у системі виконавської практики студента-магістранта	
Кількість балів за модуль	453 бала		287 балів	
Теми занять та кількість балів	Створення художньої концептуально-інтерпретаційної моделі фортепіанних творів (0,5 балів – відвідування, 10 – за роботу під час заняття, разом – 189)	Виконавська реалізація власної художньої інтерпретації фортепіанних творів (0,5 балів – відвідування, 10 – за роботу під час заняття, разом – 189)	Етапи підготовки студента-магістранта до концертного виступу (0,5 балів – відвідування, 10 – за роботу під час заняття, разом – 126)	Концертний виступ та його педагогічний і концептуально-виконавський аналіз (0,5 балів – відвідування, 10 – за роботу під час заняття, разом – 126)
Самостійна робота та кількість балів	Самостійна робота №1 (25 балів)	Самостійна робота №2 (25 балів)	Самостійна робота №3 (5 балів)	Самостійна робота №4 (5 балів)
Види поточного контролю та кількість балів	Модульне контрольне прослуховування 1 (25 балів)		Модульне контрольне прослуховування 2 (25 балів)	
Підсумковий рейтинговий бал	740 балів за період роботи до екзамену без урахування коефіцієнта (коефіцієнт: 12,3)			
Підсумковий контроль	Екзамен – 40 балів			

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

II курс

№ теми	Зміст завдання	К-сть годин	Літера-тура	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль 1. Саморегуляція процесу музично-виконавської діяльності					
<i>1.1</i>	<i>Створення художньої концептуально-інтерпретаційної моделі фортепіанних творів</i>				
	Вивчення нотного тексту поліфонічного твору. Вивчення нотного тексту твору великої форми. Вивчення нотного тексту твору кантиленного характеру. Вивчення нотного тексту віртуозного твору.	10 год.	Нотний текст	Індивідуальні аудиторні заняття	25 балів
<i>1.2.</i>	<i>Виконавська реалізація власної художньої інтерпретації фортепіанних творів</i>				
	Відтворення художніх образів фортепіанних творів у власній інтерпретації.	10 год.	Нотний текст	Індивідуальні аудиторні заняття	25 балів
	Усього за змістовий модуль	20 год.			50 балів
Змістовий модуль 2. Концертний виступ у системі виконавської практики студента-магістранта					
<i>2.1</i>	<i>Етапи підготовки студента-магістранта до концертного виступу</i>				
	Відтворення художніх інтерпретацій музичних творів в різних слухацьких аудиторіях.	2 год.	Нотний текст	Індивідуальні аудиторні заняття	5 балів
<i>2.2</i>	<i>Концертний виступ та його педагогічний і концептуально-виконавський аналіз</i>				
	Аналіз аудіо-запису виконаних студентом творів.	2 год.	Нотний текст	Індивідуальні аудиторні заняття	5 балів
	Усього за змістовий модуль	4 год.			10 балів
	Разом за другий рік	24 год.			60 балів

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Максимальний рейтинговий показник – 100 балів.

Максимальна кількість підсумкових балів на другому курсі у III – IV семестрах за період роботи до екзамену становить:

- **740 балів**, що прирівнюється до **60 балів** з урахуванням коефіцієнта (12,3).

№	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1	Відвідування практичних занять	0,5 б.	60	30 б.
2	Робота на практичних заняттях	10 б.	60	600 б.
3	Модульні контрольні прослуховування	25 б.	2	50 б.
4	Самостійна робота	5 б.	12	60 б.
Усього за період роботи до екзамену (без урахування коефіцієнта). Коефіцієнт – 12,3				740 балів

Порядок переведення рейтингових показників успішності в європейську шкалу ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок

D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

**Розподіл балів за темами змістових модулів,
що присвоюються студентові упродовж вивчення навчального курсу
«Музичний інструмент»
II КУРС**

I СЕМЕСТР		МКР
Змістовий модуль 1 (практичні заняття + самостійна робота)		
Тема 1.1	Тема 1.2	
214	214	25
453 бали		

II СЕМЕСТР		МКР
Змістовий модуль 2 (практичні заняття + самостійна робота)		
Тема 2.1	Тема 2.2	
131	131	25
287 балів		

Усього за період роботи до екзамену (без урахування коефіцієнта) – 740 балів. Коефіцієнт – 12,3. Екзамен – 40 балів

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- **за джерелом інформації:** словесні (пояснення, розповідь, бесіда), наочні (практично-виконавський показ, спостереження);
- **за логікою передачі і сприймання навчальної інформації:** індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;
- **за ступенем самостійності мислення:** репродуктивні, пошукові, дослідницькі;
- **за ступенем керування навчальною діяльністю:** під керівництвом викладача, самостійна репетиційна робота студентів з нотним матеріалом.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- **методи стимулювання інтересу до навчання:** виконавський показ викладача, створення ситуації зацікавленості, заохочення до концертної діяльності.

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Навчальні посібники (нотна література, касети, компакт-диски, відеозаписи).
2. Робоча навчальна програма «Музичний інструмент».
3. Електронні підручники.
4. Методична та науково-педагогічна література з проблем фортепіанної підготовки, Інтернет-ресурси.
5. Репертуарні збірки фортепіанної музики: сонати, поліфонічні твори, концертні п'єси, фортепіанні мініатюри.

IX. ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ВИМОГИ

Програма екзамену складається з творів, різних за змістом, стилем, фактурою і формою, які повинні максимально відображати рівень виконавських навичок і умінь студента, а також рівень його загальної музичної культури.

Програма екзамену повинна включати п'ять фортепіанних творів:

- поліфонічний твір;

- твір великої форми (соната, варіації, рондо, концерт для фортепіано з оркестром);
- дві концертні п'єси (балада, ноктюрн, скерцо та ін.);
- твір українського композитора (фортепіанна мініатюра).

Зразки екзаменаційних програм з музичного інструменту

1. Й.-С. Бах. Прелюдія та фуга №6, d-moll, «Добре темперований клавір», ч.1.
2. Л.Бетховен. Соната №27, e-moll.
3. Ф. Шопен. Ноктюрн №5, Fis-Dur.
4. М. Лисенко. Полонез №1.

1. Й.-С. Бах. Партита №6, e-moll (окремі частини).
2. Ф. Шуберт. Соната A-Dur.
3. О. Скрибін. Прелюд es-moll.
4. М. Степаненко. «Дитячий альбом» (Весняночка, Український танець).

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

- 1.1. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано. /Александр Дмитриевич Алексеев. – М.: Музыка, 1978. – 287 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв 2 екз.)
- 1.2. Алексеев А. Д. Творчество музыканта-исполнителя / Александр Дмитриевич Алексеев. – М.: Музыка, 1991. – 102 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв 2 екз.)
- 1.3. Баренбойм Л. А. Путь к музыцированию. 2-е изд. – / Лев Аронович Баренбойм.– Л.: Сов. композитор, 1973. – 270 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв 1 екз.).
- 1.4. Курышев Е. В. Исполнительская практика как форма профессиональной подготовки учителя музыки. / Евгений Владимирович Курышев. – К.: КГПИ, 1989. – 75 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв 1 екземпляр).
- 1.5. Юник Д. Г. Виконавська надійність музикантів: зміст, структура і методика формування : монографія /Дмитро Григорович Юник. – К.: ДАКККіМ, 2009. – 340 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв 1 екз.)

Додаткова література

- 2.1. Алексеев А. Д. Из истории фортепианной педагогики. / А. Д. Алексеев. – К., Музична Україна, 1974. – 160 с.
- 2.2. Асафьев Б. В. Музыкальная форма как процесс. Кн. 1 и 2. – 2-е изд. / Б. А. Асафьев. – Ленингр. Отделение, 1971. – 376с.
- 2.3. Бузони Ф. О пианистическом мастерстве. Избранные высказывания. //– В кн.: Исполнительское искусство зарубежных стран. – Вып. 1, –М.: 1962. – С. 141-175.
- 2.4. Ветлугина Н. А. Музыкальное развитие ребенка. / Н. А. Ветлугина. – М.: Просвещение, 1968. – 243 с.
- 2.5. Вопросы фортепианной педагогіки / Под ред. В. Натансона. – Вып. 2 Москва, Музыка, 1967 – 238с.
- 2.6. Гаркуша Л. І., Економова О. С. Формування професійних умінь майбутніх учителів музики на заняттях з основного музичного інструмента (фортепіано): навч. – метод. посіб. для студ. ВНЗ спец. «Музичне мистецтво» / Л. І. Гаркуша, О. С. Економова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 100с.
- 2.7. Гат Й. Техника фортепианной игры / Йозеф Гат. – М. – Будапешт, 1967. – 244 с.
- 2.8. Кабалевський Д. Б. Про трьох китів та про інші цікаві речі. / Дмитрий Борисович Кабалевский. – К.: Муз. Україна, 1973. – 190 с.
- 2.9. Кабалевський Д. Б. Як розповідати дітям про музику. / Дмитрій Борисович Кабалевський. – К.: Муз. Україна, 1982. – 320 с.
- 2.10 Маккиннон Л. Игра наизусть / Л. Маккиннон. – Л.: Музыка, 1967. – 143 с.
- 2.11. Максимов О. Б. Виховання піаністів за методикою В. Барвінського. / О. Б. Максимов. – Донецьк: Вид. ДДК, 2007. – 127 с.
- 2.12. Мартинсен К. А. Индивидуальная фортепианная техника (на основе звукотворческой воли) \ Карл Адольф Мартинсен; [пер. с нем. В. Л. Михелис]; ред. Г. М. Когана. – М.: Музыка. 1966. – 217 с.
- 2.13. Мартинсен К. А. Методика индивидуального преподавания игры на фортепиано / Карл Адольф Мартинсен; [пер. с нем. В. Л. Михелис]; ред. Л. И. Ройзмана. – М.: Музыка, 1977. – 127 с.
- 2.14. Милич Б. Воспитание ученика-пианиста. / Б. Милич. – К., Музична Україна, 1979. – 63с.
- 2.15. Назайкинский Е. Стил ь и жанр в музыке: учеб. пособие для студ.высш. учебн. заведений. / Е. Назайкинский. – М.:Гуманит, изд. Центр ВЛАДОС, 2003. – 248с.
- 2.16. Москаленко В. Лекции по музыкальной интерпретации: учебное пособие / Виктор Москаленко. – К.: 2012. – 272с.

2.17. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры. Записки педагога. изд 5 / Генрих Нейгауз. – М., Музгиз, 1987 – 238 с.

2.18. Рейковский Я. Экспериментальная психология эмоций / Я. Рейковский; [пер. с польск., вступ. ст. В.Н. Вилюнаса]. – М.: Прогресс, 1979. – 391 с.

2.19. Савшинский С. И. Пианист и его работа / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 185 с.

2.20. Савшинский С. И. Работа пианиста над музыкальным произведением / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 187 с.

2.21. Савшинский С. И. Работа пианиста над техникой / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 106 с.

2.22. Савшинский С. И. Режим и гигиена работы пианиста / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Сов. Композитор, 1963. – 119 с.

2.23. Юник Т. І. Вдосконалення методики запам'ятовування музичного тексту як засіб розвитку виконавської майстерності студентів – піаністів (на матеріалі педвузів): дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Юник Тетяна Іванівна. – К.: 1996. – 238 с.

2.24. Юник Д. Г. Виконавська надійність музикантів: зміст, структура і методика формування : монографія / Дмитро Григорович Юник. – К.: ДАКККиМ, 2009. – 340 с.

ХІІ. ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

Поліфонія

Бах І.	ДТК Т.І та Т. ІІ. Прелюдії і фуги. Французькі сюїти.
Гендель Г.	Англійські сюїти. Партіти. Чаконна Фа мажор.
Глінка М.	Прелюдія Соль мажор. Фуга Ля мінор. Фуга До мажор.
Кабалевський Д.	Прелюдії та фуги.
Регер М.	Фугета тв. 17.
Скорик М.	Прелюдії і фуги Соль мажор, Мі мінор, Ля мажор.
Хіндеміт П.	Фуга Фа мажор.
Шостакович Д.	Прелюдії та фуги Ре мажор, До мажор, Ля мажор.
Шумейко В.	Прелюдія та фуга Соль мажор.

Щедрін Р.

Прелюдія та fuga Ля мінор.

Велика форма

Бетховен Л.

Сонати (за вибором).

Рондо До-мажор.

Концерти для фортепіано з оркестром.

Гайдн Й.

Сонати (за вибором).

Гендель Г.

Соната-фантазія До мажор.

Глінка М.

Варіації на тему романсу
Аляб`єва «Соловейко»,

Гріг Е.

Соната Мі мінор.

Кабалевський Д.

Соната №3.

Моцарт В.

Сонати (за вибором),

Концерти для фортепіано з оркестром.

Прокоф`єв С.
мажор.

Пасторальна сонатина До

Скарлатті Д.

Сонати (за вибором).

Степаненко М.

Соната-балада Мі мажор.

Шуберт Ф.

Сонати Ля мінор, Ля

мажор.

Хачатурян А.

Сонатина До мажор.

П'єси

Аренський А.

Арабеска. Незабудка.

Бабаджанян А.

Елегія Соль мінор.

Бетховен Л.

Контрданси. Екосези.

Гершвін Дж.

Прелюдії (за вибором).

Глінка М.

Баркарола.

Дремлюга М.

Прелюд Фа дієз мажор.

Лисенко М.

Експромт.

Ліст Ф.

Втіха №4,5.

Ноктюрни Мі мажор,

Ля мажор.

Мендельсон Ф.

Забутий вальс. Експромт.

Прокоф`єв С.

Пісні без слів (за вибором).

Миттєвості тв. 22.

Равель М .

Сарказми тв. 17.

Рахманінов С.

Павана.

Елегія. Прелюдії (за

вибором).

вибором).

Сен-Санс К.

Степовий М.

Чайковський П.

Шопен Ф.

Шостакович Д.

Штогаренко А.

вибором).

Шуберт Ф.

Шуман Р.

Щедрін Р.

Якушенко І.

вибором)

Етюд-картини (за

Карнавал тварин.

Маленька поема. Прелюд.

Пори року (за вибором).

Ноктюрни. Вальси.

Полонези (за вибором).

Прелюдії (за вибором).

Етюд-картини (за

Музичні моменти.

Фантастичні п'єси.

Новелета Фа мажор.

Тройка.

Джазовий альбом (за

ХІІІ. НОТНИЙ МАТЕРІАЛ

1. Барвінський В. Сонати. – К., 1990. – 64 с.
2. Барвінський В. Твори для фортепіано. Упорядник С. С. Павлишин. – К., 1988. – 158с.
3. Бах Й. С. Добре темперований клавір. 48 прелюдій та фуг. Том І. Редакція Б. Муджелліні. – К., 1973. – 125 с. Т. II – К., 1994. – 134 с.
4. Бах Й. С. Двоголосні інвенції. – К., 2004. – 31 с.
5. Бах Й. С. Маленькі прелюдії та фуги. – К., 1993. – 48 с.
6. Бетховен Л. Вибрані фортепіанні твори. – К., 1975. – 68 с.
7. Бетховен Л. П'єси для фортепіано. – К., 1993. – 79 с.
8. Бетховен Л. 32 сонати для фортепіано. Т.І. – Москва, 1989. – 303 с. Т. II. – 1991. – 344 с.
9. Бортнянский Д. Сонаты. – Ленинград, 1989. – 27 с.
10. Виборні етюди російських композиторів. – К., 1987. – 134 с.
11. Гаврилин В. П'єси для фортепиано. Т.І. – Москва, 1996. – 44 с.
12. Гайдн Й. Сонаты для фортепиано. – Москва, 2008. – 164 с.
13. Гедике А. Двенадцать мелодических этюдов. – Москва, 1999. – 45 с.
14. Глинка М. Пьесы. – Ростов – на – Дону, 1998. – 72 с.
15. Гречанинов А. Детский альбом. Бусинки. – Москва, 1988. – 31 с.
16. Григ Э. Лирические пьесы. – Москва, 2006. – 202 с.
17. Гріг Е. Поетичні картинки для фортепіано. – К., 1967. – 18 с.

18. Кабалевский Д. Фортепианная музыка для детей и юношества. – Москва, 1974. – 28 с.
19. Клементи М. Сонатини. – К., 1993. – 23 с.
20. Косенко В. 24 дитячі п'єси для фортепіано. Редакція М. Б. Степаненка. – К., 1994. – 62 с.
21. Левченко Л. Музичне джерельце. Збірка музичних творів. Випуски 1,2,3,4. – Харків, 2004 р.
22. Лешгорн А. Этюды, соч. 65. – Москва, 2005. – 31 с.
23. Мошковский М. 15 Виртуозных этюдов, соч. 72. – Москва, 1994. – 23с.
24. Моцарт В. Избранные сонаты. Редакция К. Мартинсена, В. Вайсмана. – Ростов – на – Дону 1998. – 133 с.
25. Моцарт В. Три сонати для фортепіано. – К., 1993. – 32 с.
26. Популярні твори для фортепіано. Вип. 3. Укладач Б.Р. Верещагін. – К., 1977. – 39 с.
27. П'єси та ансамблі для фортепіано. Упорядник Ю.В. Доля. – К., 2005. – 31 с.
28. Сонатини для фортепіано. Для середніх класів ДМШ. Упорядкування Ю.В. Долі. – К., 2008. – 29 с.
29. Українська фортепіанна музика. Педагогічний репертуар для дітей та юнацтва. Навчальний посібник. Упорядники О.С. Завадська, О.С. Казачук. – К., 2006. – 162 с.
30. Фортепіано 5 клас. Перша частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1989. – 111 с.
31. Фортепіано 5 клас. Друга частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1989. – 103 с.
32. Фортепіано 6 клас. Перша частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1988. – 103 с.
33. Фортепіано 6 клас. Друга частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1988. – 95 с.
34. Фортепіано 7 клас. Перша частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1989. – 119 с.
35. Фортепіано 7 клас. Друга частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1982. – 112 с.
36. Чайковський П. Дитячий альбом, тв. 39. – К., 1995. – 40 с.
37. Чайковский П. Времена года. – Москва. 1998. – 56 с.
38. Шопен Ф. Сім прелюдій. Для фортепіано. – К., 2003. – 8 с.
39. Шуман Р. Альбом для юнацтва. Редакция О.Б. Гольденвейзера. – К., 1993. – 36 с.
40. Щуровський Ю.С. Вибрані твори для фортепіано. – К., 1987. – 79 с.

41. Щуровський Ю.С. Калейдоскоп. Дитячі п'єси для фортепіано. – К., 1982. – 39 с.